

den foregaaende Behandling, opfordrer til at tage Forholdsregler imod Bevillingsmyndighedens Udøvelse. Dersom den ærede Minister vilde sige: Jeg vil inden en vis kort Tid udarbejde et Reglement om den Maade, hvorpaa jeg vil uddele Bevillinger, og deri opstille de Hovedregler, som ville blive fulgte ved Rentebevillingers Meddelelse, saa vilde jeg for mit Bedkommende være tilfreds, saa vilde jeg asynte at see den ministerielle Anordning og oppebie de Virkninger, som denne maatte have; men saalænge den ærede Minister ikke giver en saadan bestemt Erklæring, troer jeg man maa holde paa at faae en fast Bestemmelse i saa Henseende sat igjennem her i Rigsdagen, og jeg troer ikke, at det efter de gjorte Erfaringer er tilraadeligt at lade det blive ved en almindelig Udtalelse fra Ministerens Side om, at han vil undersøge de Ansøgninger, der komme ind saaledes, som den ærede Rigsdagsmand for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) antydede at være tilfreds med. Derved vil der ikke være givet almindelige Regler, som ere ens for de samme mødende Tilfælde, og det er netop det, som jeg anseer nødvendigt, hvis Bevillingsmyndigheden skal vedblive.

Sage: Der er en Banfelighed ved Behandlingen af denne Sag og det er den, at naar der fremsættes theoretiske Grunde imod dette Forslag, saa siger man: Det er almindelige Theorier, der ingen Anvendelse finde i Danmark. Naar man saaledes siger: Forslaget er uretfærdigt, fordi Penge er en Vare og er Prisforandringer underkastet som andre Varer, saa siger man, at dette er en almindelig Betragtning, som ikke bør tillægges Vægt. Naar man siger, at Forslaget er u hensigtsmæssigt, fordi man dog ikke skaffer Penge ved at sige, at Renten kun maa være 4 pCt., saa vrager man denne Bemærkning ved at stemple den som en almindelig theoretisk Betragtning. Naar der derimod fremsættes bestemte praktiske Erfaringsfacta, saa siger man, ja, det kan gjerne være sandt, men det er kun enkeltstaaende Facta, de indskrænke sig maaskee blot til Kjøbenhavn; efter de Erfaringer, man har fra det øvrige Land, skulle Forholdene sig der ganske anderledes.

Det forekommer mig, at det netop er en Theori, man reiser, idet man strider for det her foreliggende Forslag; men en Theori, som kun er baseret paa en meget indskrænket og meget begrænset Erfaring. Man siger: naar Staten ikke fordrer mere end 4 pCt. af sine Penge; naar man af beneficeret Gods og af Umyndiges Midler ikke kræver højere Rente end 4 pCt., da vil Befolkningen i det Hele taget heller ikke være tilbøielig til at tage en højere Rente; det er en Erfaring, som man har gjort forskellige Stæder i Landet. Jeg erkjender, at denne Betragtning maade virkelig med Rette er gjort gjældende, at man har set, at Folk, naar de ere vante til, at der kun tages 4 pCt. for saadanne Midler, heller ikke fordrer mere; men jeg stiller imod denne Erfaring en ikke mindre almindelig Erfaring i modsat Retning og det paa mangfoldige Stæder i Landet, og jeg troer, at man ved at grunde sin Theori paa en saadan indskrænket Erfaring staaer i Fare for at bringe stor Forvirring overalt, hvor den ikke holder Stik. Jeg skal tillade mig at nævne enkelte factiske Exempler, som jeg tilfældigviis i Aarets Løb er kommet til at kjende. Jeg er overbevist om, at Mange, der have en større og mere udstrakt Erfaring med Hensyn til disse Forhold, ville kunne anføre langt flere, men jeg troer dog, at enhver Enkelt's Erfaring ogsaa maa have sin Berettigelse. Jeg vil saaledes nævne en velhavende og driftig Landmand, som under Krisen henvendte sig til mig og spurgte mig, hvad jeg troede, der var rigtigt for ham at gjøre; han havde kjøbt noget Jord, havde ikke sin Eiendom behæftet og kunde give overordentlig god Sikkerhed, men den eneste Maade, hvorpaa han kunde reise Penge, naar han ikke skulde optage Laan mod Pant til en højere Rente, det var at modtage kongelige Obligationer til Pari-Cours. Han vilde derved tabe c. 10 pCt. i Capitalværdien, han kunde ikke faae Laanet uopsigeligt i visse Aar, det kunde altsaa efter et Aars Forløb blive nødvendigt at udbetale det. Jeg viste ham saaledes, at han omtrent kom til at svare 15 pCt. af Laanet, naar han skulde optage det paa denne Maade. Det er klart, at naar denne Mand kunde efter Bevilling, optage Laan